

SCOLA ROMÂNĂ.

Revistă pedagogică

pentru interesele institutelor de învățământ la Români și pentru organele lor.

Edată și redigeată de

VASILE PETRI.

Ese în 8, 18 și 28 a fiecărei luni, în numere de câte o colă, și va costa pe anul întreg 4 fl., pe o jumătate 2 fl, pe un pătrar 1 fl. v. a. Pentru România 5 fl. v. a.

Năsăud, 28 Februar v. 1891.

Prenumeratiunile și corespondențele sunt a se adresa la Redacțiunea „Scolei Române“ în Năsăud (Naszód.) Pentru inserțiuni câte 5 cr. de șir și timbru.

Istoria biblică în scola elementară.

(Fine.)

Actul III: Reproducerea.

Reproducerea este o parte integrantă a procesului de învățare, astfel că lipsind reproducerea, învățarea nu este completă.

Reproducerea este de două feluri, orală și scrisă, sau adecă cu gura și în scris.

În scopul acesta se cer anumite manuale cu întrebări la fie-care lecțiune. Întrebările trebuie să fie bine socotite și să eshaureze tot cuprinsul lecțiunii.

Germanii au mai multe manuale de felul acesta pentru fie-care obiect de învățământ; cele mai bune sunt de F. W. Dörpfeld. Manualul său pentru istoria biblică are titlu: Enchiridion der biblischen Geschichte oder: Fragen zum Verständnis und Wiederholung derselben. Gütersloh. C. Bertelsmann. Românesce: Enchiridion pentru istoria biblică sau: întrebări pentru înțelegerea și repetarea ei.*) În strînsă legătură cu cărticica acésta stă o altă cărticică: Zwei Worte über Zweck, Anlage und Gebrauch des Schriftchens: Enchiridion etc. Românesce: Două vorbe privitoare la scopul, compunerea și folosirea cărticicelor: Enchiridion etc. de acela-și autor.

*) Întrebările pentru obiectele reale au titlu: Repetitorium des naturkundlichen und humanistischen Real-Unterrichtes. Von F. W. Dörpfeld. Gütersloh. C. Bertelsmann. Op de mare importanță pedagogică.

Reproducem aici două exemple din istoria biblică, și adecă unul din Testamentul Vechiu și altul din Testamentul Nou:

I. Nascerea și fuga lui Moisi.

A. Asuprirea Israelitilor.

1. Când a fost vieța Israelitilor mai asuprită și mai amărită?
2. Cât a mai trăit regele acesta după Josif?
3. Cum s'a încercat el a asupri poporul lui Israel?
4. Ce l'a îndemnat la acésta?
5. Ce grozăviu a mai nascocit el, după ce cu prima nu și-a ajuns scopul?

B. Mântuirea Mântuitorului viitor.

6. Ce a făcut o mamă levitică spre a-și scăpa fiul ei născocit?
7. Ce mijloc a nascocit ea, când nu i-a mai fost cu putință a-și ascunde copilul?
8. Cum a potrivit D.-deu lucrurile ca copilul să fie scăpat?

C. Crescerea lui.

9. Cum a potrivit D.-deu mai departe lucrurile, ca însa-și mama să-și pótă cresce copilul ei?
10. Cum a fost crescut copilul, după ce s'a făcut mai mare.

11. Care povețe au avut mai mare înrîurire asupra inimii s'ale?

12. De unde se vede acésta? (Evrei II, 24—26.)

D. Încercarea fără de vreme de a scăpa poporul.

13. La ce l'a dus iubirea cătră poporul seŭ, când a fost bărbat?

14. Ce gând avea el, când s'a întrepus pentru fratele seŭ maltratat? (Fapt. Apost. 7, 25.)

15. Cum a înțeles el, că frații seŭ nu-l recunosc ca mântuitor al lor.

E. Urmările rele.

16. Cum a ajuns acum el însu-și în nevoie?

17. Cum a scăpat de nevoie?

18. Cum a găsit el acolo:

a) adăpost?

b) o adoua patrie?

Isus de 12 anī în templu.

A. Călătoria în capitală

1. Când a venit Isus mai întâi în Ierusalim?

2. Cum a întrebuintat el petrecerea s'a în Ierusalim?

B. Căutarea.

3. Cum s'a întemplat, că întorcându-se părinții acasă, au perdut pe Isus?

4. Unde l'au căutat ei mai întâi?

C. Aflarea.

5. In ce societate au găsit ei în sfirsit pe Isus?

6. Ce impresiune a făcut pruncul asupra cărturarilor?

7. Cum i-și deplânge mama ingrigirea avută?

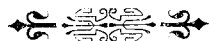
8. Cum o mângăia el?

9. Ce înrîurire au făcut vorbele s'ale asupra părinților?

D. Timpul învățătorei.

10. Cum s'a purtat Isus față cu părinții seŭ?

11. Prin ce a eselat Isus deja în pruncia s'a?

Despre vegheare și somn.

Somnul¹⁾ este neapărat trebuincios sănătății.

Tóte ființele viețuitoare, de la vegetale și până la om, sunt supuse la marea lege a vegherii și a somnului. Somnul este de mare necesitate a repausa corpul și a repara pierderile făcute în timpul zilei. In timpul ce omul este deștept, toate puterile lui sunt supuse la diferite osteneți în timpul zilei. Cine voesce a alunga somnul, sau al scurta de tot, acela își scurtază viața. Cine vegheză mult, trebuie să dormă mult, pentru a putea repara pierderea puterilor în mē-

¹⁾ Somn latinesce: somnus, grecesce: ύπνος (se citește ipnos.)

sură, care se pierde. Trebuința somnului se simte ca și trebuința de alimentațiune (hrană), și când nu este satisfăcut, este foarte rău; produce cele mai grave bóle și în cele din urmă omul móre. — Chinesii pedepsesc pe hoți și pe criminali oprindu-i de a dormi, până ce cad morți. Forbes descrie casul unui comerciant, care omorise pe soția sa; acesta a fost osândit de a muri prin oprirea de a dormi. Nouă-spre-șce zile a suferit tortura grozavă; în a opta zi el s'a rugat să i-se taie capul. sau să-l spânzure, sau să-l ardă de viu, dar se nu-l mai tortureze așa de grozav oprindu-l de a dormi; călăii lui nu s'au înduplecat, și la a nouă-spre-șcece zi el a murit într-o stare grozavă de slăbiciune. Așa dar' cu bună dreptate și adevăr, celebrul medic Hufeland dicea: »Lipsa somnului usază iute forțele interioare și esteriore, nimic nu este în stare de a conduce la o bătrâneță prematură (înainte de timp) și chiar în unele casuri mórtea vine mai de timpuriu.

Un om petrece în general mai mult de un sfert din viața sa a dormi. Omul, după un somn bun, se simte restaurat și întărit; iar petrecând o noapte fără a dormi, simte o pirotelă, oboselă și slăbiciune în tot corpul lui.

În privința somnului vom lua în considerațiune locul, timpul culcării, timpul cât trebuie a dormi și poziția ce trebuie a-o ave în așternut.

Camera de dormit să fie înaltă și largă, deschidându-se ferestrele în fie-care zi câte 2—3 ore dimineața și seara înainte de culcare. Este foarte rău sănătății de a dormi în camere de curând spalate, vărute sau unde se uscă și se calcă rufele. Noaptea să se departeze din camera de culcare toate florile și ori-ce lucru, care are miros. Óla de noapte (țucalul) să nu se pue sub pat, și luminarea să nu ardă prea mult; în cameră să nu fie prea cald și iarna mai bine este a dormi într-o cameră rece neîncălzită, și numai atunci când este foarte frig, poate să se facă puțin foc.

Saltelele (străjacele) cu paie sunt mult mai bune ca cele cu puf, mai cu șemă pentru persoanele tinere, fiindu-că înferbințază, moleșesce și slăbesce corpul. — Filosoful Kant dicea că: »așternutul este cuibul bólelor.« — Patul trebuie să se țină într-o curățenie esemplară.

In ceace privesce poziția corpului în timpul somnului, trebuie ca capul să fie tot-de-a-una mai sus așezat, mai cu osebite pentru cei sângeroși, dacă vor dormi cu capul mai jos, le vor produce dureri de cap, înecăciune, palpitațiuni și chiar' damblă. Dormirea cu fața în sus aduce visuri grele, iar' pe partea stângă îngreunază circulațiunea sângelui — prin apăsarea ficatului asupra celorlalte viscere, și inima se împedică în func-

țiunea ei. Din contră, dormirea pe partea dreaptă este cea mai bună și mai folositore.

Tóte legăturile strânse de gât, scufele și camisolurile de nópte trebuie părăsíte; cu tóte astea multe din domnișorele nóstre de astă-đi dorm cu corsetul și mănuși în mână, ca se fie subțiri și delicate. Dormirea cu gura căscată produce horcăituri.

Timpul culcării trebuie să fie potrivit cu împrejurările, clima, etatea și modul de trai; cu tóte astea nu trebuie să se întârđie mai mult de 11 óre séra. Sactorius đice, că somnul cel mai binefăcător este cel de la 11 óre nóptea până la 6 óre diminéta. Copii pot dormi mai mult, mai cu sémă copii mici până la etatea de 2 ani.

Înainte culcării să nu se mănânce mănăcări grele, mai ales făinoșele, ori póme multe sau să fi bėut multă bere ori vin, și nici să se culce cu stomachul încărcat, ci trebuie a lăsa să trecă cel puțin 3 óre de la masă până în timpul culcării. În așternut nu trebuie a se ceti, căci se pune creerul în lucrare tocmai în timpul, când trebuie să se odihnescă; dacă acesta s'a făcut us (obicei;), să se alégă cărți, ale căror materii conțin subiecte mai științifice.

Durata somnului, adică timpul cât trebuie să dormă o persónă, depinde după etatea și constituția omului. — Tinerii trebuie să dormă mai mult decât bătrânii, asemenea și cei slabi, și în convalescență trebuie să dormă mai mult. — Însă se va avea de normă acesta: nu trebuie a dormi mai mult de 7—8 óre, și nici mai puțin de 5 sau 6 óre. Scóla din Salerne đicea: Sex dormisse horas sufficit juvenique, senique, octo damus gipris, noven de stemmate natis.«¹⁾

Prea mult somn îngrașă tótă secreațiunea, face pe om buhăit (umflat), slăbesce mintea și trândăvesce corpul.

Toți, care-aș ajuns adânci bătrânețe, au avut de regulă a se culca de vreme și a se scula de diminéta.

Marele Victor Hugo đicea:

»Lever à six, diner à dix,
Souper à six, coucher à dix
Fait vivre l'homme dix fois dix.«²⁾

Sunt mulți ómenii, care caută a face điua nópte și nóptea đi, đicând că este tot una a dormi cele 7 óre điua, sau nóptea. Acestă idee

¹⁾ Șese óre a dormi este destul pentru tinerii și bătrâni, opt dăm celor leneși, nouă celor din viața mare.

²⁾ »Scóla-te la șese, prândesce la đece, Cinéza la șese, culcă-te la đece, și vei trăi ani, de đece ori đece.«

însă este cea mai greșită, căci numai 2 óre de somn înainte miezului noptii, este mai folositor pentru corp, decât 4 óre după miezul noptii sau điua.

Nu este sănėtos a dormi două persóne într'un pat, fiind-că se măresce căldura aducând diferite bóle; dar' cu tóte acestea la familiile sėrmane dorm câte 2, 3 și chiar mai mulți într'un pat, dar' sănėtatea nu se află nici odată în casa acestor ómenii. Marele medic Boerhave iată cum se exprimă: »Să nu dormi mai mult de 7 óre pe nópte și singur în pat și îndată ce te-ai deșteptat, pe dată să te și scoli din pat.«

Somnul după masă nu este de loc sănėtos, mai ales culcat pe pat. Dacă s'a obicnuit a dormi după masă, este mai bine a dormi pe un fotoliu mai mult ședend.

În climatele calde, și la noi pe timpul căldurilor mari, este fórte folositor de a dormi puțin (o óră) înainte mesei.

Jacob Makenzie đice că, în climatele reci, omul nu trebuie să dormă điua de loc.

A dormi afară în câmp sau în curte, fără a avea un acoperiș (ca șopron, etc.) nu este de loc sănėtos, din cauza umezelelor aburilor pământului și gazurilor nesănėtose, care se desvóltă.

Un celebru physiolog đice, că omul când dorme, perde simțimentul existenței sale; el este ca și cum n'ar exista, ca și cum ar fi mort. Homer a numit somnul, că este »frate cu mórtea.«
»ὑπνος νεογνῆλος θανάτοις«.

Cicerone, asemenea a đis: »nihil est morti tam simile quam somnum.« (nimica nu se asemănă mai bine cu mórtea decât somnul)

Persónele nervóse și care câte o dată au însomnie (lipsă de somn), trebuie să facă o bae căldicică înainte culcării și a lua se bea o cėsca cu lapte căldicel.

Dr. Elefterescu.

Lecțiune de probă din învățământul real,

fintă în 17 Ianuarie a. c. în clasa IV-a primară dela scóla de aplicație.

„Argintul.“

Planul:

1. Repetire. Cositorul.
2. Introducere.
3. Tratarea: a) numele, b) proprietăți de formă, stare, greutate, consistență (tare, aspru, móle, sfărímicios, maleabil, flexibil, elastic, ductil) de colóre, strălucire, străvedere; c) locul

unde se găsește și cum se obține. — d) întrebuintărea.

4. **Resumat.**

ad 1. **Repețire. Cositorul.** (La repețire se va avea în vedere următoarele 4 puncte: Ce este? Cum este? Unde și cum se obține? La ce se întrebuintează?)

ad. 2. **Introducerea. Numiți și alte metale, ce cunosceti!** (... fer, cupru, zinc). Luați sama, astăzi vă voi vorbi de un alt metal, anume despre argint.

ad. 3. **Tratarea.** — Êtă o bucată de argint, priviți-o cu atențiune! Ce este argintul? (... metal) Spuneți tot, ce observați la această bucată! Ține bucată de argint în mână! Simți vre-o apăsare? (... da) Cum este dar argintul? (... greu) Dar cositorul este greu? (... da) Să știți, argintul este mai greu ca cositorul de 3 ori; așa dacă am avea o bucată de argint și una de cositoriu tot una de mară (în toate privințele) cântărindu-le, cea de argint va fi de 3 ori mai grea ca cea de cositor. — Trageți cu unghia preste argint! îl sgărie? (... nu) Cum este dar argintul? (... tare) (li-se va spune, că se țice dur în loc de tare și se scrie pe tablă). — Incercați de îndoiți bucată de argint! Pentru că se îndoesce, cum putem țice că e? (... môle) Țineți minte, argintul, pentru că se îndoesce, se țice flexibil (se scrie pe tablă) Numiți și alte metale flexibile! (... plumb, cositor etc.) Priviți gumilasticul (li-se arată) este și el flexibil? (... da) Țineți minte, gumilasticul, pentru că după ce-l întindem, revine la loc, se țice elastic. — Numiți un metal elastic! (oțelul) Dacă pipăim argintul, cum îl simțim: e aspru? (... unsuros).

Dar dacă întindem de argint cu mâna (se face) îl putem rupe? (... nu) Țineți minte, argintul, pentru că nu se pôte rupe, se țice tenace (se scrie); numiți și alte corpuri tenace! Să lovim cu ciocanul în bucată asta de argint (se face); ce observați? (... se turtesce) Dar dacă am lovi în cretă (se face), ce s'ar întâmpla? (... sfărîmă) Cum e dar cretă? (... sfărîmiciósă) Argintul, pentru că nu se sfărîmă, ci se turtesce, când îl lovim, se țice maleabil (se scrie) Numiți alte metale maleabile!

Priviți bucată asta de argint are și ea o grosime? (... da), să știți, că, din argint se pot face foițe foarte subțiri, încât 50 mi se pot pune una peste alta, pentru a face o grosime de 1 m. m. (arătați cât e un m. m.) Priviți, am aici foițe de aceste subțiri (li-se arată foițe) din el se pot face foarte lungi și subțiri, așa că 2600 metrii (câți kl. m. și câți het. m. fac?) cântăresc un gram

(— arătați din greutate care este gramul). Pentru că argintul se pôte face în foițe și fire așa subțiri, se țice că este ductil (se scrie) Priviți, ce colóre are argintul? Dacă privim în placa de argint (li-se dă să privescă), ce observăm? (... ne vedem chipul) Cum țicem dar că este argintul? (... lucios) El are prin urmare, ce? (luciu) Priviți prin geam, puteți vedea lucrurile ce sunt din colóre? (... da) cum este dar geamul? (străvedător). Priviți și prin bucata de argint! puteți vedea? (... nu) Cum este dar argintul? (... opac) Ce se întâmplă cu cleștele, când îl băgăm în foc cu un capêt? (se încălțesce). Dar un cuiu de fer? Cum se numesc aceste corpuri în privința căldurei? (... bune conducătoare de căldură). Asta o putem observa și la bucată de argint, dacă am băga-o cu un capêt în foc; cum este dar argintul în privința acesta? Numiți și alte corpuri bune conducătoare de căldură! Ce se întâmplă cu plumbul lăsat în aer mai mult timp? (se înnegresce). Argintul nu se înnegresce, dar el se înnegresce de puciosă (ce știți despre puciosă) așa când mâncăm oue cu lingurițe de argint, ele se înnegresc. Ce trebuie să conțină dar ouele? (... puciosă). Ouele conțin puciosă, însă puțină, atâta cât ne folosesce). — Repețire prin 2 sau 3 elevi mai bun pentru a se face unitatea cunoșcintelor.

Trecând $\frac{1}{2}$ oră, se face pauza (miscări și cântare).

ad. c) **Locul unde se găsește și cum se obține.** Ați spus, că argintul este metal; unde, ați învățat, că se găsesc cele lalte metale? (... în pământ). Cum se numesc locurile, de unde se scôte argintul? (mine de argint). — El se găsește în 2 feluri: I) curat, adecă e singur, numai e amestecat cu nimic; priviți, aici am pe această pētră argint curat (căci rar se găsește în bucăți separate). Arg. curat se țice și nativ (se scrie). — Priviți, aici argintul nu are forme regulate geometrice, (numiți corpuri regulate geometrice!), se găsește foarte rar în forme regulate, când se țice cristal, atunci are forma acesta (li-se arată cubul) ce e acesta? (... cubul) și încă și această formă (li-se arată Octaedră). — Se găsește asemenea în fire lungi, subțiri, împlete între ele ca și cum ar fi țesute.

În stare curată se găsește mai ales prin Peru și Mexic (în America, despre care veți învăța mai târziu la geografie; — (li-se arată țerile acestea).

Argintul se găsește în cantitate și mai mare în stare de **mineral**, adecă amestecat cu alte materii, pe care le veți cunósce mai târziu (li-se arată mineral de argint); pentru ca să se

separe de materiile streine, se pune mineralul în cantități mari pe o arie (ca acelea, pe care se treeră grâu cu caii), podită cu pétră, se amestecă cu alte corpuri streine, se udă cu apă și se treeră mai multe țile, până când se sfarîmă și se amestecă tóte bine. — Apoi se pune peste el mercuriu; cum este mercuriul? Unde ați vădut mercuriu? — După ce s'a turnat mercuriu peste argint, se treeră din nou; așa se face timp de 15 țile, până când mercuriul unindu-se bine cu argintul (cum se chiamă acéstă unire? amalgam) se separă de cele lalte corpuri și apoi prin altă operație, țisă distilare, pe care o veți cunósce mai târđiũ, se separă arg. de mercuriu.

Intregă lucrarea acéstă se face mai lesne cu mașini.

Repetiție

Localități unde se găsesc sunt: Ungaria (Zlatna) Austria (Bohemia) Siberia, Peru și Mexic. (arățai țerile acestea).

ad. d) **Intrebuințarea.** Voi știți, că din argint se fac o mulțime de lucruri; numiți câte-va! Etă v'ani adus câte-va obiecte de argint. Ce se mai face din argint ceva important de tot? (... bani). Numiți monedele de argint! Am vădut, că argintul se îndoesce, e flexilul; să știți, că nu se întrebuințază singur, ci se amestecă cu aramă, chiar în bani se pune a 10-a parte aramă. — Pentru că din argint se pot face fire lungi și subțiri, se întrebuințază la făcut beteală (pentru nuntă); asemenea și corde de vióră, etă aici am una, spuneți cum este? Ați vădiut obiecte de lemn, mai cu samă ramele de la tablouri, albe ca argintul cu luciu ca argintul, ce credeți, de ce sunt așa? (... poleite). Prin urmare cu argint se și poleesce.

Sunt unele obiecte, care se țic că sunt de argint, cum: furculițe, lingurițe, inele etc și cari nu sunt decât poleite, suflăte cu argint (li-se arată asemenea obiecte) și după cum poleiala e mai grósă ori mai subțire, sunt și ele mai scumpe ori mai eftine.

Uitându-vă în placa de argint, ce ați vădut? (... chipul). Ce credeți, nu s'ar putea face din el oglindă? (... da). Se fac și din argint oglinđi țise metalice, însă sunt rare, căci sunt scumpe. — Cum sunt făcute oglinđile de sticlă? Cu ce se ard negeii? (Voi ați vădut la unii ómeni, negei pe mâni) (pétră iadului = lapis infernalis), să știți, că pétră iadului se face din argint și se mai țice: azotat sau nitrat de argint, priviți am adus aci. (li-se arată), pusă pe piele o ínnegresce; asemenea dacă o punem și pe pânză, de aceea se face din ea un fel de cernélă, cu care se ínsémná rufele.

Veți ínvěța mai târđiũ, cum argintul se întrebuințază și în fotografie.

Repetiție.

ad. 4) **Resumat.** Ce este argintul? Cum este? Unde și cum se găsesc? Intrebuințarea. (Acéstă li-se póte da și ca lucrare acasă).

Clasificare.

Mai spuneți odată, ce este argintul? Numiți și alte minerale! Pentru ce se numesc minerale? Pe unde se găsesc? Cine a făcut mineralele? Dđeũ, natura) Ce fel de produse sunt pentru că le-a făcut natura? (... naturale) Numiți alte produse naturale! (... plante). Pentru ce se numesc acestea plante? Ce produse naturale mai cunósceți? (... animale). De ce se numesc animale?

Comparație de asemênare și deosebire între: minerale, plante și animale. — In câte clase am împărțit dar produsele naturale? (... 3 clase) Numiți-le! minerale, plante și animale.

George Jonescu

elev anul IV. Școła de Institutóri București.

O preparație din calculul elementar.

(După principiile lui Herbart.)

Țelul. Vom numera acum piciórele dela masă și dela scaun.

Prepararea. Ce am numérat în ora trecută? Repetițiune: $7 + 1$, $6 + 2$, $5 + 3$; $8 - 1$, $8 - 2$, $8 - 3$. Cât e $4 + 1$, $4 + 2$, $4 + 3$? Ce vom numera acum? (piciórele dela masă și dela scaun) Câte picióre are masa? scaunul?

Predarea saũ sintesa. Cât fac 4 picióre și cu 4 picióre? Vino și le numără împreună! (le numără mai mulți scolari). Cât face așadară 4 picióre și cu 4 picióre? (scolarii respund íntâiũ câte unul, apoi în chor.) Câte picióre vedeți voi la masă și la scaun? Acum iaũ scaunul; câte picióre am luat? Așadară ce am făcut? (scolarii respund póte: am luat 4 din 8 și ni-aũ mai remas 4.) Așadară 8 picióre fără 4 picióre sunt câte picióre? (respund íntâiũ câte unul, apoi în chor.)

Repetițiune: $4p + 4p = 8p$; $8p - 4p = 4p$.

Să facem acum acéstă și pe tablă. Fă 4p (liniuțe) Ce ai făcut acolo? Fă puțin mai departe alte 4 liniuțe! Câte liniuțe ai făcut de tóte? $41 + 41 = ?$ (81.) Din aceste 8 liniuțe sterge 4 liniuțe; câte mai rămân? Așadară $81 - 41 = ?$ — Repetițiune: $41 + 41 = ?$ $81 - 41 = ?$

Resultatul acesta se scrie întâi pe tabla cea neagră, apoi pe place (tablite) în forma următoare:

$$|||| + |||| = |||| |||| \quad |||| |||| - |||| = ||||$$

Asociațiunea. Câți școlari sunt în banca întâia? (4) în adoua (4) Câți sunt împreună? (8) Din acești 8 școlari se duc 4; câți rămân? (4) Așadară 4 sc. + 4 sc.? 8 sc. — 4 sc.?

Ridicați 4 degete dela mâna stângă în sus! Acum și 4 degete dela mâna dreaptă! Câte degete sunt ridicate? Așadară 4 d. + 4 d.? Lăsați acum mâna dreaptă în jos; câte degete au rămas ridicate? Așadară 8 d. — 4 d.?

Maî spuneți-mi înc'odată:

4 p. + 4 p.	8 p. — 4 p.
4 l. + 4 l.	8 l. — 4 l.
4 sc. + 4 sc.	8 sc. — 4 sc.
4 d. + 4 d.	8 d. — 4 d.

Sistemul. Cât e dară 4 + 4? 8 — 4? (școlarii răspund întâi câte unul, apoi în chor.) Să punem la un loc, ce am calculat până acum:

7 + 1	8 — 1
6 + 2	8 — 2
5 + 3	8 — 3
4 + 4	8 — 4

Aplicarea. a) Spuneți-mi exemple, unde adunați 4 + 4, ori luați 4 din 8! (În corfiță sunt 4 oue, mama maî pune la ele alte 4 oue, atunci sunt în corfiță 8 oue; din 8 oue mama ia 4 oue, atunci maî rămân în corfiță 4 oue etc. etc. b) Din ce am compus pe 8? (din 4 + 4) Din ce se maî pôte compune 8? (din 5 + 3, 6 + 2, 7 + 1) c) Ce e maî mare: 8 ori 4? Cu cât? Cu cât e 8 maî mare decât 5? decât 6? decât 7? (decât 8? întrebare ispititoare) d) Cât trebuie să punem la 4, ca să avem 8? Cât la 5? la 6? la 7? Cât trebuie să luăm din 8, ca să rămână 4? 5? 6? 7? Cât e 6 + 2? 8 — 3? 7 + 1? 8 — 4? etc. etc.

Probleme în scris: 4 + 1, 4 + 3, 4 + 2, 4 + 4; 8 — 2, 8 — 4, 8 — 1, 8 — 3 etc.

Notă: Despre aceste 5 stadii la tratarea unităților metodice în spiritul lui Herbart a se vedea »Scola Practică« cursul II, pag. 130 s. u., unde obiectul acesta este tratat pe larg și ilustrat cu multe exemple.

Correspondință.

Domnule redactor! Nu știu, pentru ce revista D-Vostre nu pomenesce nici cu un cuvânt măcar de cele două adunări, ce au avut loc în Năsăud, în 20 Ianuar a. c., la cari D-Vostră ați luat parte ca membru ales și cari s'au ocupat cu două cestiuni de cea maî

mare importanță pentru populațiunea din Vicariatul nostru, ca să nu dic: din regimentul când-va al doile românesce de graniță din Ardeal Nr. 17, și adecă:

Antăi cu cestiunea: Cine se ne fie Vicariu în viitor, după abdicățiunea venerabilului bătrân Gregoriu Moisil, în urma catastrofei dela Feldru?

Adoua cu cestiunea: Unde, cum și prin cine se se administre de aici încolo fondurile școlilor noastre sătesci?

Maî întrebam dintru 'ntăi: Nu cum-va aceste două cestiuni sunt în afără de programul revistei D-Vostre? Dar privind lucrul maî de-aprope, mi-am dis: Nu-se pôte. Fondurile de cari este vorba, sunt fonduri școlare, ér Vicariul este în același timp inspector școlar asupra tuturor școlilor din Vicariat. Atunci mi-am gândit: Meî, omul acesta pôte că are destul de lucru cu partea pedagogică a revistei; cine scie, de-î maî rămâne timp a se ocupa și cu cestiuni de altă ordine? Haîd' se-î scriu cu! Ecă originea corespondinței de față. Primiți ori nu? De primiți, atunci dați-mi voe a deschide îndată aici un parantes pentru informațiunea lectorilor maî depărtați.

Trei fonduri școlare avem noi grănițerii dela Năsăud (și bine înțeles: grănițerii dela Năsăud au fost toți Români, în 38 de comune Români gr. cat., în 5 comune Români gr. or. și într'o singură comună Români mestecați, gr. cat. și gr. or. Dic »au fost,« astăzi Vă spun la ureche, că avem și Români »onorari.')

1. Fondul școlar central, din care se susține gimnasiul, școla normală de băeți și școla de fete din Năsăud, școlele normale din Borgo-Prund și Monor, și s'au maî susținut până în anul trecut și 3 școle triviale (în Sângeorgiu, Telciu și Zagra.) Acum acestea s'au desființat, și nouele statute ministeriale au maî pus pe lista de proscritiune și școlele normale din Borgo-Prund și Monor, pentru că n'avem bani a le ține pe toate; se ne pară bine de vom rămâne cu școlele din Năsăud. Mă tem însă, că apucați odată pe clina desființării, vom merge din desființare în desființare, până în urmă ne vom desființa pe noi înși-ne. Acesta încă va fi unul din rólele oblăduirii noastre grănițaresce de dece ani încóce, care a avut drept firmă »Din mână în gură.«

2. Fondul de stipendii, din care până acum s'au distribuit an de an stipendii în sumă de 5, 6, și 7 mii, dar numai la fi de grănițeri cari învățau carte ori o meserie ore-care. Nouele statute sunt în privința acesta cu mult maî liberale; ele acórdă stipendii din sudórea grănițerilor și lui Șmil și Pișta și Vici și Sky, cari pe timpul, când grănițerii și-au format fondul acesta, n'aveau drept nici se stea pe teritoriul regimentului decât 24 de ore. Dar ce se-î faci? Astăzi e timpul comunismului.

Aceste două fonduri sunt o avere comună a tuturor grănițerilor din regimentul când-va al doile românesce de graniță dela Năsăud.

3. Fondurile școlilor sătesci. Fiecare comună grănițerescă își are fondul ei propriu, venitele căruia au menirea a face față nevoilor școlii naționale din localitate. Tóte fondurile acestea au fost administrate până maî anțerț la un loc, în Năsăud, de comisiunea, ce administra și celelalte două fonduri, amintite maî sus. Era o administrațiune și eftină, și sigură, și esactă. Baronul Bánffy a dispus, ca fondurile școlilor sătesci să trecă în administrațiunea Episcopului nostru

din Gherla. Atunci grănițerii au făcut o învoire cu Episcopul, în urma căreia s'a instituit în Năsăud o comisiune aparte, care se administre fondurile scolare sătesci. Acum se cere grănițerilor mai mult, li-se cere să se invoască, ca aceste fonduri să se administre pe viitor în Gherla, la din contră Episcopul le va preda regimului din Pesta. Ecă obiectul conferinței II.

Venind acum la conferințele din 20 Ianuar, constat din capul locului, că nici în preseră, nici adoua și înainte de întrunire n'a avut loc nici un fel de înțelegere prealabilă între membri, deși ședințele publice au dovedit, că ni-ar fi prins bine o consultare anticipată. Dar ce să te scii face? Astăzi la noi om în om nu se mai încrede. Bine a dis, cine a dis, că suntem demoralizați, și dacă nu chiar demoralizați, suntem deranjați în totă privința. Dar despre acesta mai pe larg de altă dată.

I. Adunarea în cauză Vicariului a fost convocată de Vicariul substituit, Reverend. Domn Basiliu Groze, parochul Maierului, și s'a compus din preoțimea Vicariatului și din câte doi membri mirenți aleși de senatele bisericesci din fiecare comună (32 de tôte). Membri fruntași își aveau candidatul lor la scaunul vicarial, și erau hotărâți a sevrși alegerea în totă forma; dar aflând din gura presidiului, că conferința nu este convocată cu autorizarea locurilor mai înalte, și-au dis: »Drept de alegere mai întâiu de tôte!«

Ast'el conferința a decis: »Să se facă o reprezentățiune către Episcop și Consistor, ca să reactiveze dreptul nostru de a ne alege Vicar, ér reprezentățiunea să fie dusă și presintată de o deputățiune compusă din 2 preoți și 3 mirenți.«

Ce va fi, vom vedé. Avem probe, că Episcopul nostru este foarte simțitor de binele nostru, scie că aici sunt fundațiuni, sunt scóle, și că din cauza acesta poziția Vicariului din Năsăud este foarte grea și împreunată cu multă responsabilitate. Vicariul nostru era presidentul născut al tuturor adunărilor poporului din regimul când-va al doile românesc de graniță din Ardeal și prin energia și autoritatea sa făcea, ca dorințele îndreptățite ale poporului să fie considerate. O alegere greșită, un om speculant, fără tragere de inimă pentru binele public, decât numai pentru starea și mărirea sa, ne pôte aduce în mai puțin de 10 ani la marginea prăpastiei.

II. Adunarea în cauza fondurilor scolare sătesci. Comisiunea administrativă supune adunării un raport în cuprinderea următoare: Mai înainte fondurile scolare sătesci au fost administrate la un loc cu fondul scolar central și cu cel de stipendii. Venind Bánffy, a scris Episcopului să iee fondurile sătesci în administrarea sa. În urma acesta Episcopul trimise la Năsăud doi comisari, cari luară fondurile dela comisiunea administrativă, dar la insistarea unor grănițeri de încredere, le lăsară și mai departe în Năsăud, însărcinând cu administrarea lor o comisiune aparte, numită Comisiune Episcopescă. Bánffy stăruia însă, ca fondurile să méré la Gherla. În scopul acesta se compuseră noué statute de administrare, în sensul cărora fondurile aveau să ajungă la Gherla. Deliberând grănițerii asupra acestui statut, îi puseră un apendice: »Fondurile au a se administra necondiționat în Năsăud!« Neprimind Episcopul acesta declarațiune, s'a convocat adunarea din 20 Ianuar, carea a decis: »Raportul Comisiunei să ia spre sciință, să apróbă pașii de până aici ai comisiunei, să mulțemesce Episcopului de interesul, ce are pentru

fondurile nóstre, dar să susține »status quo,« adecă ca fondurile să se administreze și mai departe în Năsăud, ér când Episcopul nu ar primi hotărîrea acesta, proprietarii să-și ducă fondurile acasă și să le administre cum vor sci mai bine.«

Érași dic: »Ce va fi, vom vedé.« Am audít, că dillele acestea a fost în Năsăud un om de al Episcopului, care să fi spus, că Episcopul așa vorbesce: »Am primit fondurile dela Bánffy, un comisar al regimului; neputându-le ținé, trebuie să le dau érași regimului.«

Nu cred, că Episcopul nostru vorbesce așa. Ilustritatea Sa scie, că grănițerii sunt esacerbați, dovadă Feldru. Au perdut bieții de ei pădurile; fondurile lor sunt aprópe de faliment, scólele lor în decadență. Un pas mai departe, și între Năsăud și Gherla se deschide un abis.

Rb.

Varietăți.

(»Liga pentru unitatea culturală a Românilor)« Sub numirea acesta s'a înființat dillele trecute în Bucuresci o societate, care deja până acum are filiale mai în tôte orașele din România, ba și în streinătate, unde studiază tineri români, d. e. în Berlin. Publicăm și noi Statutele ligei, odată pentru a cunoșce și noi scopurile și organizarea acestei societăți culturale, apoi ca probă de limbă românescă, așa cum se vorbesce ca în România și cu deosebire în Bucuresci, focalarul culturai nóstre naționale. În scopul acesta vom reproduce și alte tratate de interes pentru lectorii nostri. Statutele sunt:

Art. 1. — Cu începere dela 24 Ianuarie 1891 se înființé în Bucuresci o ligă pentru unitatea culturală a Românilor.

Art. 2. — Scopul acestei instituțiuni este a cultiva consciința solidarității în întreg neamul românesc și a întretiné o mișcare, care să legitimeze misiunea culturală a Românilor în Orient.

Art. 3. — Mijlócele principale pentru ajungerea scopului sunt:

- a) înființarea de săli de lectură și bibliotecă;
- b) tipărirea de cărți în edițiuni populare;
- c) spriginirea publicațiunilor, care ar lucra în scopul ligei;
- d) Conferențe și întruniri publice.
- e) Serbătorirea datelor mari din viața trecută a naționalității române;
- f) organizarea de congrese anuale ale membrilor ligei;
- g) formarea unui fond de ajutore prin cotisațiuni, subscrieri de bunăvoe, donațiuni etc.

Art. 4. — O parte din fondul realizat se va întrebuița pentru un local menit a îndestula tôte trebuințele ligei.

Art. 5. — Numai Români, care print'o declarațiune scrisă se obligă a se devota scopului ligei, vor fi primiți ca membri în conformitate cu dispozițiunile articolului următor:

Art. 6. — Ori-cine voesce a deveni membru al ligei va înainta cererea către comitet, care e dator să se pronunțe în cea dintâiu a sa ședință. Cererea de admittre trebuie să fie spriginită de cel puțin 5 membri ai ligei.

În cazul când comitetul respinge cererea de admitere ca membru, cel neadmis are dreptul de a face apel la cea dintâi adunare generală, care va decide fără discuțiune.

Art. 7. — Liga e reprezentată și administrată de un comitet de 21 membri aleși cu majoritate de voturi și deopotrivă răspunzători către adunarea generală a membrilor din București. Unsprezece din membrii comitetului vor fi studenți.

Art. 8. — Alegerea comitetului se face la fiecare doi ani în luna lui Maiu decătră adunarea generală a membrilor din București.

Art. 9. — Odată cu comitetul se va alege și o comisiune de trei censori, care să verifice permanent starea financiară a ligei și în cas, când ar constata neregularitățile și datore a raporta unei adunări în generale extraordinare.

Art. 10. — Comitetul e dator să convoce două adunări generale pe an, una în Noemvrie și alta în Maiu, în care se vor discuta cesțiuni privitoare la scopul ligei și la starea ei financiară.

Art. 11. — Fiecare membru al ligei va plăti ca cotisațiune lunară cel puțin un leu, ér pentru admitere ca membru se va plăti cel puțin 3 lei.

Art. 12. — Afară din București liga înființază secțiuni ori-unde are cinci membri.

Art. 13. — Fiecare secțiune are aceleași statute ca și secțiunea centrală, rezervându-și dreptul de a-și face un regulament interior pe temeiul acestor statute.

Art. 14. — Fiecare secțiune e administrată și reprezentată de un comitet, al cărui număr de membri rămâne a se fixa de adunarea generală a secțiunii respective.

Art. 15. — Tóte secțiunile împreună cu cea din București forméză un corp și trebuie să se organizeze și să se conducă solidar.

Art. 16. — A treia parte din venitele anuale realitate de fiecare secțiune se trimit secțiunii centrale pentru îndeplinirea aliniatelor b, c și g dela art. 3.

Art. 17. — Fiecare secțiune, care numără cel puțin 50 de membri, are dreptul de a alege pe un an delegat al seú, care să iee parte cu vot consultativ la lucrările comitetului secțiunii centrale.

Art. 18. — Fiecare membru al ligei are dreptul de a vota în ori-care secțiune.

Art. 19. — În cas când o secțiune se desființază, întréga ei avere trece la secțiunea centrală.

Art. 20. — Numai majoritatea membrilor prezenți ai congresului convocat cu 15 zile înainte póte să modifice statutele.

Art. 21. — Un regulament de ordine interioră va desvolta aceste statute.

(Protesteale Românilor contra Kisdedovurilor.) Au început Brașovenii și li-au urmat Românii din tótă Ungaria. Nu este cerc electoral, locuit de Români, în care să nu-se fi întrunit alegătorii români, pentru a protesta cu hotărîre contra proiectului de lege privitor la Kisdedovuri. Și lucru caracteristic: cu cât un cerc este mai espus maghiarismului, cu atât protestul a fost mai însuflețit mai resolut. Acum năcasul Românului a început a se îmbrăca în haina ironiei; dovadă strofele următoare, reproduse din »Tribuna« Nru 39 a. c.:

La ovodău!

(Se póte cânta după aria din »Mama Anghelușa.«)

1. Csáky bácsi se apucă
Fără mare tãmbãlãu,
Pe copii sã-î procopsescã
Unguresce 'n ovodãu.
2. Cu mustațe rësucite
Și 'nspirat de duhul rëu,
Poruncesce cam cu fricã:
Hi! hi! hi! la ovodãu!
3. Grijitórea ovreicuță
Bate chiar și 'n zurgãlãu,
Nak-nek-nök-nek te învață,
Haid' frumós la ovodãu!
4. De nu vii cu 'frumușelul,
Vine-un domu solgãbirãu,
Fără forme te ridicã
Și te 'nfundã 'n ovodãu...
5. Csáky bácsi pórtã grijã,
Ca sã eși un nãtãrãu;
Mãi vreí ceva 'n lumea asta?
În poftim la ovodãu!

Crix.

(Pentru scolarii seraci) D-l *Georgiu Șandor*, mare proprietar în Mureș-Cuieșd, a dãruit scolarilor seraci dela scóla romãnã confesionalã din localitate cãrți, tãblițe, creióne, pene, hãrtie, caiete și alte rechisite delipsã pentru scóla în preț de 42 fl. Pentru acésta nobilã binefacere subsemnatul vin, în numele meú și al scolarilor ajutoরাঁ, a esprima marinimosului dãruitor cea mãi sincerã mulțãmitã!

Georgiu Demian,
învãțãtor.

Anecdote scolare.

1.

Învãțãtorul: Cãt de frig e la polul nordic?

Scolarul: Așa de frig, încãt și numai gãndind acolo, íți înghețã respunsul în gurã.

2.

Înv.: Pentru ce e Bistrița eapitala comitatului nostru?

Scol.: Pentru cã șede acolo dl inspector de scóle,

Hymen. Dl *Georgiu Tomi*, învãțãtor rom. gr. or. în Cuvesci (p. Temes-Brestovác) și-a serbat cununia cu amabila Dșóra *Raveca Tomescu* din Șistaroveț, în biserica de acolo Duminecã la ^{10/22} Faur a. c. Sã trãescã!

Rectificare. În numérul 5, pag. 1 colóna 2-a și 3-a de sus în jos: »Sciințele sunt acțiuni intelectuale...« a sã corege: »Sciințele sunt acțiuni mãi virtos de ale inteliginței, desteritãțile sunt acțiuni intelectuale și fizice totodatã.